

Skatanområdet - NRO24050 Areal: 3 351 ha Kartblad: 21J, 22J

Kommun: Vindeln

Riksvärde: Geovetenskap, sjö, vattendrag, skogslandskap, fauna

Skatanområdet karakteriseras främst av de sällsynt imponerande glacialfluviala bildningarna. Vindelälvsåsen, som löper genom hela området, är en av de bäst utbildade åsarna i hela Västerbotten. Inom området finns också ett flertal förnämliga naturskogar samt mycket vackert belägna sjöar och tjärnar. Vindelälvens nuvarande älvfåra, mellan Åmsele och Hällnäs, följer inte "Vindelisälvens" lopp. Nedströms Åmsele viker älven av västerut för att vid Arvselet åter byta riktning mot söder. De stora isälvsflödena sökte sig istället fram och transporterade väldiga sedimentmängder längs dalstråket Åmsele-Skatan-Gladaberg-Hjuken. I samband med detta bildades ett storslaget varierande isälvslandskap av mycket högt geovetenskapligt värde och med mycket speciella och värdefulla hydrologiska egenskaper. Söder om Västre respektive Östre Skärträsket ligger Skataheden som är ett ca 3 km långt och 1,5 km brett deltaplan. HK ligger på ca 250 m ö h och syns tydligt på många ställen, speciellt vid Åmträskets södra del. Områdets centrala del utgörs av Vindelälvsåsen som löper i sydostlig riktning ut i Abborrträsket. Efter ett kort avbrott i sjön dyker den upp ca 300 meter längre mot sydost i form av en udde i Abborrträsket. Rullstensåsen går sedan ca 3,5 km till Åmträsket i sydost. Båda åsavsnitten är mycket tydligt utformade med distinkta åskrön som reser sig 10 - 20 meter över omgivande terräng. Åsen fortsätter vidare söderut genom Djupsundssjön, där den bildar en sällsynt vacker udde där åsen i en sträcka av 3 km omges av vatten på båda sidor. Åsen passerar därefter mellan Västre och Östre Skärträsket, genom Valfrid Paulsson-reservatet och söderut förbi Missutjärn. Dödisgropar och dödisgravar uppträder på båda sidor om rullstensåsen. Dödisgroparna är vanligtvis vattenfyllda och bildar därför tjärnar. Kameformationer uppträder i områdets norra del vid åsens nordväst sida. I området vid Abborrtjärnarna sticker moränkullar upp i sedimenten. Hela området är således av komplex geovetenskaplig natur. Faunan i sjöarna är artfattig men särpräglad. I Västre Skärträsket finns den unika palpbaggen, *Ochtebius nilsonii*, på sin enda kända lokal i världen. Växtligheten i större delen av Skatanområdet domineras av tallhedar. Fält- och bottenskikten består vanligen av lingonris, renlavar och väggmossa. På de sandigaste och torraste områdena är det lavar som dominerar. Blåbärsgranskogar finns också t.ex. i norrslutningar. Sjöarna och tjärnarna i området är näringsfattiga och har sparsam vegetation. Klibbal, som i Västerbotten bara växer vid kusten och vid HK, finns i området. **Valfrid Paulsson-reservatet** är en urskogsartad hedtallskog. I området växer i huvudsak två trädgenerationer, 100 - 110 respektive 270 - 290 år gamla. De båda blåttjärnarna ligger vackert belägna i djupa åsgravar. I **Skärträskbergets** naturreservat växer olikåldrig urskogsartad barrblandskog av främst frisk blåbärsristyp. På bergets östra sida finns högproduktiva granbestånd. Inslaget av grov asp och björk är markant över hela berget. Brutna stubbar och lågor förekommer rikligt. **Södra Åmanheden** är ett dynamråde med glest spridda sanddynor. I området finns emellertid Åmanhedens mäktigaste dyn - Juvikkammen. Med en längd av ca 1 900 meter och en höjd av ca 10 meter bildar den Abborrträskets nordvästliga begränsning.